

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd

Andre vice talmannen anmälde att *Mattias Vepsä* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S) under tiden den 1 februari–31 maj.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Sultan Kayhan* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Arhe Hamednaca (S) under tiden för hans ledighet den 1 februari–31 maj.

§ 3 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade
att *Bengt Eliasson* (L) av sagt sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet,

att *Christina Örnebjär* (L) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet och

att *Maria Weimer* (L) av sagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Christina Örnebjär* som ledamot i kulturutskottet, *Maria Weimer* som ledamot i näringsutskottet och som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet, *Bengt Eliasson* som suppleant i kulturutskottet, *Said Abdu* som suppleant i näringsutskottet och *Jan Björklund* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i kulturutskottet

Christina Örnebjär (L)

ledamot i näringsutskottet
Maria Weimer (L)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Maria Weimer (L)

suppleant i kulturutskottet
Bengt Eliasson (L)

suppleant i näringsutskottet
Said Abdu (L)

suppleant i EU-nämnden
Jan Björklund (L)

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:335

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:335 Föräldraförsäkring för företagare
av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen 2017/18:335 *Föräldraförsäkring för företagare* av
Lotta Finstorp (M) besvaras fredagen den 16 februari 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokat engagemang.
Stockholm den 24 januari 2018

Socialdepartementet
Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag
Lars Hedengren
Rättschef

§ 6 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM46 Förhandlingsdirektiv för fas 2 i brexitförhandlingarna
KOM(2017) 830 till utrikesutskottet

2017/18:FPM47 Kommissionens årliga tillväxtöversikt 2018 *KOM(2017) 690* till finansutskottet

2017/18:FPM48 Rådsbeslut om rättsstatsprinciper i Polen *KOM(2017) 835* till konstitutionsutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2017/18:52 till finansutskottet

Motioner

2017/18:3955 och 3960 till konstitutionsutskottet

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:301 om situationen för civilsamhällets organisationer i Turkiet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman, ärade ledamöter! Désirée Pethrus har frågat mig vad Sverige avser göra för att stödja framför allt journalister, fackligt aktiva, hbtq-personer, akademiker och aktiva i civilsamhällesorganisationer för mänskliga rättigheter i Turkiet. Interpellanten har också frågat mig hur Sverige avser att arbeta för att internationell terrorlagstiftning inte ska användas av regimer i syfte att förtrycka sin egen befolkning. Slutligen frågar interpellanten mig hur Sverige avser att arbeta för att stödja Turkiets rättsliga processer så att de kan harmoniseras med internationella konventioner.

Jag delar Désirée Pethrus stora oro över utvecklingen i Turkiet, inte minst beträffande arresteringar och massavskedanden samt kränkningar av mänskliga rättigheter såsom begränsningar av yttrandefriheten. Detta framgår tydligt av UD:s rapport om mänskliga rättigheter som offentliggjordes förra året.

Fria medier, yttrandefrihet, politisk opposition och en välfungerande rättsstat är förutsättningar för ett demokratiskt samhälle. Detta framför vi regelbundet till turkiska företrädare i Stockholm, i Ankara och på andra ställen där möten äger rum.

Sverige fortsätter konsekvent att uppmärksamma situationen för oppositionspolitiker, journalister, akademiker och civilsamhällesaktörer och driver att EU:s medlemsstater agerar samlat för att respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Turkiet förbättras. Sverige agerar även lokalt i Turkiet, exempelvis genom att våra utlandsmyndigheter bevakar rättegångar som en del av det diplomatiska uppdraget.

Inom ramen för Sveriges bilaterala reformstöd stöder vi insatser för att öka kapaciteten hos det civila samhället, medier och andra förändringsaktörer. Detta stöd omfattar ca 70 miljoner kronor per år via Sida och ca 7 miljoner via generalkonsulatet i Istanbul. Vi ger bland annat stöd till organisationer som utbildar och stöttar journalister, till MR-organisationer, inklusive sådana som specifikt arbetar med främjande av hbtq-personers rättigheter, och till organisationer som arbetar med fackliga rättigheter på arbetsplatsen.

Det finns i dag ett reellt hot från terrorister som med våld vill påverka och omstörta våra samhällen. Vi ser så gott som dagligen exempel på fruktansvärda dåd runt om i världen som kostar människors liv och orsakar stor förödelse och rädsla. Att regeringar hanterar dessa hot är helt nödvändigt. Samtidigt måste detta ske med full respekt för mänskliga rättigheter.

Antiterrorismlagstiftning får aldrig användas som ett medel att komma åt politiska meningsmotståndare, MR-försvarare eller för att begränsa yttrandefrihet eller föreningsfrihet. Detta är en självklarhet för Sverige och något som vi konsekvent driver i förhandlingar om antiterrorismresolutioner i exempelvis FN:s säkerhetsråd och generalförsamling. Det är också något som tas upp bilateralt i politiska kontakter med länder, liksom av EU i antiterrorismdialoger med tredjeland, däribland Turkiet.

Vad gäller frågan om hur Sverige avser att stödja Turkiets rättsliga processer så att de harmoniserar med internationella konventioner delar jag Désirée Pethrus oro över den negativa utvecklingen vad gäller upprätthållandet av rättsstatens principer i landet. Organisationer som Europarådet och OSSE, som Turkiet är medlem i, utgör här viktiga plattformar för diskussioner som kan påverka Turkiet. EU:s stats- och regeringschefer har rekommenderat EU-kommissionen att rikta om stödet till Turkiet så att en större andel går till att stärka rättsstaten och respekten för mänskliga rättigheter.

Sverige fortsätter att nära följa utvecklingen i Turkiet. Vi tar varje möjligt tillfälle att inskräpa våra budskap till turkiska myndigheter, såväl på egen hand som i samverkan med andra EU-länder, i bilaterala kontakter och i multilaterala sammanhang.

Anf. 2 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret på min fråga om vad Sverige kan göra mer för att stödja civilsamhället i Turkiet.

Ministern tycker också att angreppen på civilsamhället, som jag tar upp i min interpellation, är en viktig fråga, vilket är bra. I svaret säger utrikesministern att Sverige konsekvent arbetar för att uppmärksamma situationen för oppositionspolitiker, journalister och så vidare. Jag hade kanske velat ha ett mer konkret svar på vad man gör och vad biståndsmedlen går till.

Det talas om behovet av mer dialog med Turkiet och om 70 miljoner i bistånd till olika civilsamhällesorganisationer. Tror utrikesministern att det räcker? Och vad är det för strategi som EU gemensamt skulle kunna ha för att få till stånd en förändring just för civilsamhället?

Kan inte Sverige göra mer än så här? Det känns lite tunt. En annan fråga som jag nämner i min interpellation, men som jag inte fick något svar på är om ministern inte hade kunnat vara mer högljudd och sagt någonting om gripandet av den svenske medborgaren Ali Gharavi som arbetade i Turkiet på ett civilsamhällesuppdrag för Amnesty? Den tyska förbundskanslern Angela Merkel sa då att dessa gripanden – eftersom de inkluderade även en tysk medborgare – var ”fullständigt orättfärdiga”.

Gharavi släpptes efter tre månader, men han tog det naturligtvis mycket hårt, det tror jag att alla förstår. Att sitta i fängelse och inte veta hur det ska sluta är alltid en fruktansvärt svår situation. Och han är bara en av många i civilsamhället som har drabbats. Han fick förhoppningsvis någon typ av stöd av UD och har nu blivit frisläppt. Men måste vi inte vara ännu mer tydliga mot Turkiet när sådant här händer?

Det är bra att Sveriges regering säger sig värna mänskliga rättigheter och demokrati i sin utrikespolitik. Jag tror att många förväntar sig att Sveriges regering är mer högljudd och har en hög svansföring när det gäller att uttala sig mot de övergrepp som pågår i Turkiet.

Det är en spänd situation när det gäller yttrande-, press- och organisationsfrihet. Vi vet att Committee to Protect Journalists, CPJ, säger på sin hemsida att sedan 1992 – det är ju en ganska lång period, men ändå inte så lång – har 1 271 journalister mördats i Turkiet. Det är fruktansvärt. Jag kan inte riktigt utläsa ur svaret vad det är som Sverige och EU kan göra för att få ett stopp på fängslandet av journalister. Turkiet ligger ju nästan längst ned i pressfrihetsindex. Jag tycker att Sverige kan göra mer.

Vi har haft kontakt med de fackliga organisationer som finns i Turkiet genom SSKT, Svenska stödkommittén för mänskliga rättigheter i Turkiet. De kan inte längre agera fritt. Vad gör Sverige och EU för alla dem som är fackligt aktiva i dag? För att inte tala om hbtq-personer som inte kan organisera sig.

Jag är inte helt nöjd med ministerns svar om de 70 biståndsmiljonerna och dialogen med Turkiet, för det behövs också ledare som höjer sin röst. Sverige behöver höja sin röst gentemot Turkiet. Sverige behöver också påverka EU att ha en ännu tuffare attityd gentemot Turkiet. Jag skulle vilja ha ytterligare fördjupning av det svar som jag tidigare har fått från ministern.

Anf. 3 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill tacka Désirée som har ställt interpellationen. Jag vill också tacka Margot Wallström som är här i dag för att besvara den mycket viktiga interpellation som alla vi representanter i Svenska stödkommittén för mänskliga rättigheter i Turkiet på olika sätt har varit engagerade i.

Det som Désirée lyfter upp när det gäller journalister och människorättsaktivister är en viktig fråga. Personligen har jag haft den främsta kontakten med fackligt engagerade. Jag var där för inte så länge sedan och träffade då bland annat representanter från lärarfacken. Också de vittnar om den situation som Désirée tar upp om en ohållbar situation där man oavsett vad man gör blir anklagad för terrorism och för att sprida terrorpropaganda. Man blir av med jobbet om man på något sätt kritiserar kränkningarna av mänskliga rättigheter i Turkiet. De vittnar helt enkelt om en situation som de känner att omvärlden inte agerar mot. Omvärlden är tyst och står och ser på.

Sverige må vara ett litet land, men precis som Désirée Pethrus nämnde har vi genom historien generellt sett haft en mycket viktig roll inom utrikespolitiken. Vi har också kunnat påverka andra länders utrikespolitik. Under många år har vi haft en självständig röst i utrikespolitiken.

Om man i detta fall talar med människorättsaktivister i Turkiet och fackliga ledare säger de att västvärlden har valt att betala Turkiet för att stoppa flyktingar. Därmed vill man heller inte kritisera Turkiet när det gäller mänskliga rättigheter. Och det gäller inte bara att man inte i ord vill kritisera, utan man ställer heller inte krav i handelsavtal och annat där man kan påverka. Denna känsla har de.

Utöver detta ser vi också en annan situation som har uppstått de senaste dagarna. Det handlar om att Turkiet inte längre bara bryter mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet utan även officiellt sett har gett sig in i Syrien. Nu säger man sig inte bara så som tidigare på något sätt bekämpa terrorism, utan nu ger man sig på helt fredliga krafter, mördar civila och samarbetar dessutom med olika grupper som i bästa fall skulle kunna kallas fun-

damentalistiska. Jag undrar även på denna punkt vad regeringen och Margot Wallström gör. Det handlar om Afrin och de hundratals som faktiskt har dödats där sedan Turkiet inledde denna offensiv.

Det senaste jag hörde Margot Wallström säga var att Turkiet naturligtvis har rätt att hänvisa till att man ska kunna bekämpa terrorism. Det sa utrikesministern till Expressen. Jag undrar om hon då menar att folkets försvarsstyrkor YPG och YPJ är terrorister, för det är de som är under attack i dag. Det är den kurdiska befolkningen och de fredliga krafterna i norra Syrien och västra Kurdistan som blir attackerade.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill tacka både interpellanten och Daniel Riazat för deras frågor och kommentarer.

Jag vill börja med att ge tio exempel på vad regeringen och Sverige gör.

Ofta börjar det förstås med att man uttalar sig. Det handlar om kritiska uttalanden från regeringar. Också sådant hör till vårt viktiga uppdrag. Det har vi förstås gjort, till exempel när MR-företrädare och oppositionsledare har frihetsberövats.

Vi har varit aktiva i rådet för gemensamma EU-uttalanden för EU:s utrikesministrar.

Vi har verkat för att lyfta upp MR och rättsstatsfrågorna på EU:s och medlemsstaternas agenda.

Vi har i exempelvis OSSE, Europarådet och FN lyft fram situationen för bland annat civilsamhället.

Vi har tagit fram en MR-rapport – som ni vet är Sverige unikt i världen med detta – som genomlyser situationen i Turkiet.

I samtal med turkiska företrädare, till exempel jag med min kollega, i Ankara och på olika ställen i Turkiet har vi tydliggjort svensk syn på utvecklingen med undantagstillstånd, frihetsberövanden och situationen för oppositionen.

Genom det svenska reformstödet verkar vi för att stärka civilsamhället och yttrandefriheten. Det går till organisationer som arbetar med just detta.

Vi har bidragit med valobservatörer under folkomröstningen om konstitutionsändringar.

Vi har vid ett flertal tillfällen kallat till oss Turkiets ambassadör till UD för att ge Sveriges syn på utvecklingen.

Vi har bevakat rättegångar mot bland annat politiker och journalister, och vi fortsätter förstås att alltid göra det.

Vi är alla här överens om att utvecklingen i dagens Turkiet är djupt oroande. Det här diskuteras också regelbundet när EU:s utrikesministrar träffas. Det finns en bred enighet om allt detta i Sveriges riksdag och inom EU.

Om vi ska verka för en förändring i landet behöver vi använda alla politiska och diplomatiska verktyg. Det är intressant att det enda oppositionen ofta har att komma med är att Sverige ska vara mer högljutt. Men att bara vara högljudd är inte alltid det enda som hjälper, och inte ens dem som är aktiva i landet. Det kan bli ännu svårare för dem om vi inte försöker hitta en klar och rak ton och gör det på ett sätt att de dels kan fortsätta få ta emot vårt stöd, dels känna att vi hjälper dem på bästa sätt.

Det är inte bara den som skriker högst som blir effektivast. Men vi måste vara klara och tydliga och helst vara det gemensamt inom EU. Det är nämligen så vi får ett större inflytande.

Vi har vid flera tillfällen direkt till Turkiet framfört att det som pågår i landet också kommer att få konsekvenser för både vår bilaterala relation och relationen till EU. En sådan konsekvens har vi redan sett i och med att kommissionen ser över förmedlemskapsstödet till Turkiet, som ska stärka de delar som ska bidra till en stärkt rättsstat och ökad respekt för mänskliga rättigheter.

Låt mig också säga något om Ali Gharavi. Som alla vet såg vi med största allvar på gripandet av honom i somras. Vi har arbetat *mycket* aktivt med ärendet. Vi gav honom konsulärt stöd i fängelset. Vi tog många kontakter, inklusive på hög politisk nivå, och vi framförde våra synpunkter till turkiska företrädare. Därför var det glädjande när han släpptes ur fängelset. Jag har själv träffat honom personligen för att diskutera hur det hela har skett.

Ibland handlar det alltså inte bara om att vara högljudd, utan det gäller att använda alla dessa metoder.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Jag förstår att det naturligtvis alltid är en avvägning av hur mycket man ska trycka på och hur högljudd man ska vara. Men man kan ändå notera att Angela Merkel röt till. Vad det hade för betydelse är svårt att säga, men jag tror ändå att det är viktigt att oftast vara ganska högljudd när det gäller sådana länder.

Jag tycker att det är bra att ministern säger att det är bra om vi kan jobba gemensamt i EU, för naturligtvis är en stark röst i EU oerhört viktig för att trycka på. Oavsett om Turkiet nu har ambitioner att gå med i EU eller inte tror jag att landet ändå är beroende av det ekonomiska samarbetet med EU.

Det finns flera människor som har drabbats, och jag försökte lyfta fram många olika grupper i interpellationen. Som ministern känner till skedde ett kuppförsök i juli 2016 då 265 personer dödades och 1 400 skadades. Man ansåg att personer från Gülenrörelsen låg bakom militärkuppen.

Man kan ha många åsikter om Gülenrörelsen, men samtidigt verkar det som att den turkiska staten nu slår mycket brett mot människor som kanske bara har gått i en skola som har haft någon koppling till Gülen eller de har kanske haft ett bankkonto på en bank med koppling till Gülen. Människor vet nästan inte varför de har blivit uppsagda eller fängslade.

I dag talar Amnesty om ungefär hundra tusen offentliganställda – läkare, akademiker, lärare och poliser – som har sparkats från sina jobb. Det pågår en stor utrensning av människor, och de saknar i dag försörjning.

Har EU och Sverige talat tillräckligt tydligt i de här frågorna när det gäller alla de människor som nu har ställts utan försörjning? Hur ser utrikesministern på det framtida EU-medlemskapet? Är det rimligt att EU ska ha ett samarbete med Turkiet?

Den andra frågan i min interpellation handlade om det här med antiterrorlagstiftning, som Turkiet ju använder i tid och otid mot alla människor för att strypa information. I Turkiet används antiterrorlagstiftning för att begränsa tillgången till internet och sociala medier som Facebook, Twitter

och Youtube. Vilka farhågor ser ministern med den här utvecklingen, och vad är det konkret som ministern och Sverige har föreslagit i FN? I interpellationssvaret säger ministern att frågan har tagits upp i FN, men på vilket sätt?

I går hade vi i Svenska stödkommittén för mänskliga rättigheter i Turkiet, ett nätverk som omfattar sju riksdagspartier, uppe frågan om EU–Turkiet-avtalet, flyktingsituationen och hur flyktingar ska hjälpas i Turkiet. Där påpekades att EU nu har för avsikt att komma med förnyade medel till det här samarbetet. Då kan man fråga sig: Kommer det där att ställas några krav på det stöd som ska gå till Turkiet när det gäller flyktingar? Det borde kanske också vara ett stöd till civilsamhällesorganisationer, såsom Amnesty eller andra som jobbar specifikt för att hjälpa flyktingar. Vi har också en egen organisation som är kopplad till SSKT, nämligen HRFT, som jobbar med tortyrskadade flyktingar. Jag tror att vi behöver ge mer stöd även till den typen av organisationer. Det är min konkreta fråga om de förhandlingar som nu pågår om att förnya det här EU–Turkiet-avtalet när det gäller de ekonomiska bistånden.

Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tackar Margot Wallström för kommentarerna i hennes förra inlägg. Jag saknade dock svar angående det citat från utrikesministern som jag läste upp gällande attackerna mot Afrin och den invasion som man kan säga har startats av den turkiska staten. Utrikesministern har sagt: Naturligtvis har Turkiet rätt att hänvisa till att bekämpa terrorism. Jag undrar då återigen: Menar utrikesministern att YPG och YPJ är terrororganisationer? Det är väldigt enkelt att svara ja eller nej på den frågan.

Utöver det som Désirée har lyft fram bland annat gällande vår systerorganisation och gällande de tusentals som blir anklagade för att vara en del av Gülenrörelsen – oavsett vad man tycker om den – eller för att vara terrorister på olika sätt finns det en grupp som har varit utsatt och fortfarande är utsatt på en helt annan nivå. Det handlar om alla personer som antingen är kurder eller på något sätt stöttar kurdiska organisationer eller organisationer för andra minoriteter, såsom armenier och yazidier. Det kan handla om alla möjliga organisationer, även bland annat alawitiska organisationer. Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ och många andra folkvalda politiker sitter i dag fängslade.

Med anledning av att Turkiet hänvisar till terrorstämpeln av den i princip största kurdiska organisation som finns där, PKK, undrar jag om regeringen på något sätt har tänkt om i fråga om att inte vara med och stötta terrorstämpeln av en så pass stor organisation. Denna terrorstämpel kan Turkiet använda i tid och otid för att arrestera människor och sätta dem i fängelse på grund av att de kämpar för demokrati.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det finns risker med att rycka ut en mening ur ett resonemang. Frågan handlar om någonting som händer just nu och är mycket allvarligt. Det gäller förstås Turkiets attack mot Afrin. Det som alla påpekar är att detta är det skäl som Turkiet använder. De har förstås rätt att använda ett sådant argument, men det ska ju granskas, och enligt våra folkrättsexperter finns det inte någon grund för att använda det argumentet.

Dessutom riskerar det här att göra hela situationen i Syrien ännu mer prekärr. Hela fredsprocessen utsätts för en stor risk. Det finns dessutom uppenbarligen också militära risker. Här kan det ske misstag – amerikanska och turkiska styrkor skulle kunna attackera varandra.

I grunden handlar det om Turkiet och kurderna. Med den stora kurdiska befolkning som vi har i Sverige vet vi vad det här betyder och hur utsatta kurderna är. Vi menar att detta måste få en annan politisk lösning. Det är civilbefolkningen som far mest illa. Det är dessutom en fruktansvärd humanitär situation.

Jag vill betona att det är fråga om att rycka ut en enda mening ur ett resonemang som måste vara större. Detta är väldigt viktigt. När det här diskuterades i FN-sammanhang tittade man ju på om det över huvud taget finns någon grund för att använda ett sådant argument. I alla fall i den preliminära bedömning som vi gör menar vi att det inte finns en folkrättslig grund att hävda att det är detta man gör. Vi menar att kurdfrågan måste lösas på både kort och lång sikt och med respekt för kurderna och deras situation. Jag vill först och främst ha det sagt.

Vi har ju reagerat mot det helt orimliga i antalet människor som nu har arresterats, sitter frihetsberövade eller förföljs med hänvisning till kupp-försöket. Det här är tydligt även när EU diskuterar frågan och i våra kon-takter med Turkiet. Det är många som är häktade och väntar på att få reda på vad åtalet gäller. I många fall har det visat sig helt ogrundat.

När det gäller våra konsulära fall gör vi alltid det som är bäst för per-sonen i fråga. Vi gör allt vi kan för att se till att den personen till exempel kan komma oskadd ur ett fängelse och att vi kan lösa frågan. Det vill jag också ha sagt.

Det är flera internationella MR-expertiser som har kritiserat Turkiets antiterrorismlagstiftning och tillämpningen av den. FN:s specialrapportör för åsikts- och yttrandefrihet rekommenderade i juni förra året Turkiet att reformera både strafflagen och antiterrorismlagstiftningen för att undvika att de tillämpas på det sätt som vi har sett i Turkiet. Det här är den viktig-aste punkten att ta upp med dem.

När det gäller flyktingfaciliteten är syftet att det här ska gå till flyk-tingar i Turkiet. Det gäller tillträde till utbildning, hälso- och sjukvård och arbete. Sedan går det också till rent humanitära insatser. Men jag tror att det är viktigt att vi alltid diskuterar om vi kan göra det här ännu bättre och träffsäkrare. Vi ska förstås också se till att vi samtidigt får en chans att framföra våra synpunkter på hur man tillämpar respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Turkiet.

Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern. Jag tror att det är viktigt att vi fortsätter att hålla denna debatt vid liv och visar att vi i Sveriges riksdag har ett starkt engagemang för att få en bättre situation i Turkiet än vad som är fallet i dag.

En del är EU-Turkiet-avtalet, där vi kommer att ha en fortsatt dialog. Även om det inte är ett avtal som handlar om att ge Turkiet pengar – det är flyktingarna som ska få del av dessa medel – är det ändå en möjlighet till dialog. Jag skulle bara vilja höra om inte utrikesministern kan säga att hon och Sverige kommer att försöka driva att civilsamhällesorganisationer kanske ska kunna få någon del av medlen. Det var 30 miljarder förut, och

jag vet inte hur många miljarder det kommer att bli i nästa paket. Men kanske kan någonting gå till civilsamhällesorganisationer genom ett särskilt stöd.

Nu är det många flyktingar. I går fick vi höra på ett seminarium här i riksdagen att ungefär 90 procent av syrierna vill stanna i Turkiet. Därför finns det naturligtvis ett behov av att ge dem stöd i Turkiet. Men en annan oroande faktor vi hörde om är att Erdoğan nu vill ge vissa utvalda personer av de här syrierna möjlighet att bli medborgare. Det är 3,4 miljoner syrier i Turkiet. Ger han en stor andel av dem medborgarskap för att få stöd till AKP, vilket han förväntas få, är det här naturligtvis också en säkerhetspolitisk fråga – vad kommer att hända om hans makt stärks ytterligare framöver?

Jag skulle avslutningsvis vilja höra något om stödet till civilsamhället även i flyktingsituationen och den säkerhetspolitiska frågan: Hur kommer Sverige att försöka se till att vi får en trygghet och att visa på att Turkiet verkligen är viktigt i vårt närområde? Om vi inte har stabilitet i Turkiet påverkar det EU men också Sverige.

Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag håller med Désirée Pethrus om detta. Det här är en viktig diskussion. Låt oss fortsätta med den, och låt oss också tala om vilka de effektivaste åtgärderna nu är för att nå fram med såväl vår kritik som våra synpunkter och för att styra våra pengar dit de bäst behövs.

Det är framför allt genom vårt bilaterala reformstöd som det har varit möjligt för oss att bidra till ett livskraftigt civilsamhälle i Turkiet. De civilsamhällesorganisationer som får svenskt bistånd – och detta gäller också för många andra EU-länder – är bland annat aktiva inom områden som MR. Det gäller inte minst yttrandefrihet och hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter, men också demokratiframjande och jämställdhet. Det är denna typ av aktiviteter och organisationer som vi stöttar. Det är viktigt att vi fortsätter med detta, och det är därför det också är viktigt att höras. Det är viktigt att vi gör uttalanden och visar att vi bryr oss om också dem som är i opposition och som kämpar varje dag för MR, för jämställdhet, för andra frågor och för demokratin. Jag menar att vi måste fortsätta med detta.

Dessa pengar går nu egentligen till ett direkt humanitärt stöd till flyktingarna som finns i Turkiet – och vi ska veta att det är många, mer än 2 miljoner människor. När det gäller om det är just de här pengarna som ska riktas till civilsamhällets organisationer är jag beredd att titta på exakt vad man kan göra för att bli ännu effektivare med att nå ut till dessa. Det tycker jag att jag kan säga.

Diskussionen förs i EU hela tiden. Vi säger där att om vi inte ser att saker förbättras när det gäller rättsstatens principer, MR och alla dem som sitter häktade utan att få något åtal riktat mot sig kommer det att försämra möjligheterna att så småningom knyta Turkiet närmare till oss, till exempel genom en medlemskapsförhandling.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Ali Esbati har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att stärka regleringen vid in- och uthyrning av arbetstagare i linje med de förslag som Socialdemokraterna och LO presenterade inför valet 2014.

Bemanningsföretag fyller en viktig roll på en flexibel arbetsmarknad som ett komplement vid till exempel vakanser och arbetstoppar. Även i omställnings- och rekryteringssituationer fyller de ett behov.

Arbetsmarknadens parter har i stor utsträckning reglerat frågor om inhyrning av personal från bemanningsföretag i olika situationer i sina kollektivavtal. Man har till exempel infört bestämmelser om kollektivavtalad förstärkt företrädesrätt och förstärkt facklig förhandlingsrätt med skiljenämnd. De allra flesta arbetsgivare i bemanningsbranschen omfattas av kollektivavtal.

Som jag har förstått det tycker parterna att dessa kollektivavtalslösningar i stort sett fungerar bra. Om arbetsgivare ändå använder bemanningsföretag för att kringgå företrädesrätten till återanställning är det en inskränkning av anställningstryggheten som jag ser mycket allvarligt på.

Vad gäller bemanningsanställdas arbetsmiljö lämnade regeringen i samband med arbetsmiljöstrategin ett uppdrag om att Arbetsmiljöverket ska genomföra informations- och tillsynsinsatser som riktar sig till bemanningsanställda, bemanningsföretag och företag som hyr in arbetskraft. Syftet och målet med tillsynen är att förebygga att bemanningsanställda skadas i arbetet. Målet med informationsinsatsen är att en högre andel av landets arbetstagare och arbetsgivare inom bemanningsbranschen samt deras kundföretag ska ha kännedom om sina rättigheter och skyldigheter när det gäller arbetsmiljö, framför allt när det gäller vikten av riskbedömningar och vikten av en god introduktion.

Uppdraget ska slutredovisas i juni 2018, och regeringen fortsätter att följa utvecklingen

Anf. 11 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag får tacka för svaret, även om det tyvärr inte berörde så mycket av det jag tog upp i min interpellation.

Ylva Johansson säger att bemanningsföretag fyller en viktig roll på en flexibel arbetsmarknad. Men poängen här är att den flexibilitet som arbetsgivarna kan använda sig av kommer med en prislapp. Det är egentligen ganska anmärkningsvärt att ministern inte går in i den diskussionen.

Därför vill jag ta upp fyra problematiska aspekter av att arbetskraft hyrs ut i stället för att det upprättas ett anställningsförhållande mellan arbetsgivare och arbetstagare.

För det första gäller det arbetsmiljön. Ministern tar upp ett uppdrag som har lämnats till Arbetsmiljöverket om tillsyn och information. Det är bra. Men det som inte nämns här är resultaten av den inspektionsinsats som just Arbetsmiljöverket redovisade i juni förra året. Där kunde de konstatera att det råder stora brister i arbetsmiljön för de bemanningsanställda. Tre av fyra inspekterade arbetsställen fick krav på att åtgärda brister. Det saknades rutiner för riskbedömning, och de rutiner som fanns fungerade inte i praktiken. Vi vet att olycksfallsfrekvensen är ungefär dubbelt så hög

Svar på
interpellationer

här jämfört med snittet i alla branscher. Vi i Vänsterpartiet har varit glada över att vi tillsammans med regeringen har stärkt resurserna till Arbetsmiljöverket och över andra framsteg på arbetsmiljöområdet. Men jag tycker att det är märkligt att regeringen inte vill se närmare på detta område ur just arbetsmiljösynpunkt.

För det andra handlar det om aspekten inflytande och utvecklingsmöjligheter för bemanningsanställda. LO har visat i en rapport att ungefär hälften av de tillfrågade bemanningsanställda inte upplevde att de hade möjligheter att utöva inflytande i enlighet med medbestämmandelagen. Samma rapport pekade på bristande tillgång till kompetensutveckling för bemanningsanställda. Detta är inte bara ord, utan det betyder att de bemanningsanställda över tid betalar ett pris för att vara just bemanningsanställda.

För det tredje, och nu kommer vi in lite på systemeffekter, blir det svårare att bedriva bra facklig verksamhet. Man kan inte med samma lagstöd företräda personer som inte är anställda på ett företag. Det leder till att dessa personer riskerar att inte bli en del av den fackliga gemenskapen och att inte få tillräckligt skydd. Det är ett problem för dem själva, men det är också ett problem för sammanhållningen och styrkan i det fackliga arbetet, särskilt om det dyker upp slitningar gentemot arbetsgivaren där man arbetar. Då är det tyvärr inte heller så förvånande att man har väsentligt lägre organisationsgrad bland bemanningsanställda: ungefär 25 procent att jämföra med ungefär 70 procent på svensk arbetsmarknad i snitt. Det finns också få förtroendevalda bland dem. Detta tycker man borde oroa en socialdemokratisk arbetsmarknadsminister, som ju återkommande vill utveckla den svenska modellen och inte avveckla den. Jag tycker dock inte att man märker så mycket av denna oro i svaret i dag.

För det fjärde påverkas förstås också den fast anställda personalen. Det är ungefär 1,6 procent av arbetsstyrkan som är anställd i bemanningsföretag. Det är i och för sig inte så få personer, men det betyder inte att det är just dessa personer som påverkas. Sedan en dom i AD år 2003 har det varit möjligt att kringgå LAS genom att säga upp personal på grund av arbetsbrist och sedan ta in inhyrd personal. Det är sant som ministern säger att man har försökt att hantera detta i kollektivavtal. Det är bra, men frågan är varför arbetstagarna ska behöva sälja annat för att behålla det som är ens huvudrätt i lagen om arbetsskydd. Det borde i så fall vara arbetsgivarna som gör eftergifter i kollektivavtal för att vinna denna flexibilitet.

Frågan till Ylva Johansson och regeringen måste bli: Varför är man inte beredd att följa upp dessa konkreta problem?

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det gäller att hålla flera bilder i huvudet samtidigt när det gäller bemanningsbranschen, för flera saker är viktiga.

Bemanningsbranschen fyller en viktig funktion när den används just för att fylla upp vid arbetstoppar och vakanser och även när arbetsgivaren kanske känner en osäkerhet i en rekryteringssituation. Bemanningsföretagen kan ge individen en fast anställning och en möjlighet att slippa den osäkerhet som det innebär att vara inhyrd för en dag eller några timmar direkt hos arbetsgivaren. Där menar jag att bemanningsföretagen faktiskt bidrar till en starkare situation för den anställde.

Om bemanningsföretag däremot används för varaktiga arbetskraftsbehov riskerar man att hamna i flera av de problem som Ali Esbati tar upp eftersom den svenska arbetsmarknadsmodellen är riggad så att det är arbetsgivaren på arbetsplatsen som har det huvudsakliga ansvaret. Vi ser flera exempel på att när ansvaret är delat mellan bemanningsföretaget och kundföretaget uppstår problem eller risk för problem i glappet däremellan. Arbetsmiljön är en sådan fråga det finns ett delat ansvar för och riskerar att inte fungera fullt ut.

Det är viktigt att se att det finns risker och problem men också riktiga fördelar med bemanningsföretagen. Arbetsmarknaden är ju en marknad, men det har tagit lite lång tid, kan man tycka, innan arbetsgivarna har börjat våga anställa personer som man kanske tidigare inte skulle ha vågat anställa. Men nu behöver man det, och vi ser att en del personer får jobb via bemanningsföretag. Först hyrs man in, och när kundföretaget ser att det fungerar väl går det över till en fast anställning. Det ser jag som en viktig väg in på arbetsmarknaden där det kan bli en tryggare situation för individen än att ha till exempel en provanställning. Men det finns också risker.

Vi kan ta frågan om att man kan gå förbi i återanställningshänseende, och jag ser mycket allvarligt på det, som jag också sa i svaret. En utredning har tittat på frågan om hur vanligt förekommande det här är. Den utredningen visar att det är mycket sällsynt förekommande. Skulle det visa sig att det är ett problem är jag absolut beredd att lagreglera. Det är dock lite tveksamt om man klarar att bygga ett lagförslag om man inte kan visa att man har ett problem som faktiskt måste lösas. Men jag ser allvarligt på om det förekommer och utesluter inte lagstiftning i detta hänseende.

Vi tar också upp frågan om man kan reglera inhyrning av personal från bemanningsföretag i situationer då det är ett varaktigt arbetskraftsbehov och egentligen inte den situation då bemanningsföretag är den bästa lösningen, enligt mig.

Anf. 13 ALI ESBATI (V):

Herr talman! De två problemställningar som Ylva Johansson nu är inne på råkade också vara förslag som fanns med i vallöften som avgavs av Socialdemokraterna tillsammans med LO inför förra valet. Dels skulle man med hjälp av lagstiftning se till att det inte går att hyra ut och hyra in arbetskraft för stadigvarande arbetskraftsbehov, dels skulle LAS inte gå att åsidosättas genom att säga upp personal och sedan hyra in från bemanningsföretag för samma arbetsuppgifter.

Det var bra krav, och vi från Vänsterpartiets sida har motionerat om dem under en längre tid. Det var glädjande att det var någonting som man från Socialdemokraternas sida sa att man skulle jobba med under den här mandatperioden. Det är lite det, att det här tyvärr inte har skett, som jag pekar på i interpellationen. Jag undrade vad det beror på, och jag tycker inte att jag fick något särskilt bra svar på det.

Jag är inte ute efter några billiga poänger här, utan det kan finnas skäl till att man inte kan uppfylla ett vallöfte – verkligheten kan förändras och ett problem kan ändra karaktär. Men det är knappast fallet här, och jag hoppas att jag och ministern är eniga om att de problem man ser med bemanningsbranschen har blivit mindre. Jag tycker inte att det finns så mycket som tyder på det.

Ministern är inne på att en del personer som kommer in på arbetsmarknaden via bemanningsföretagen har en bättre situation än de som har de allra mest otrygga anställningarna som också kan finnas på arbetsmarknaden. Men det är ett farligt argument att använda, tycker jag, för man kan alltid hitta situationer som är värre, men det i sig är inte ett bra argument för att behålla någonting som skapar systematiska problem på svensk arbetsmarknad. Det var de här fyra aspekterna jag var inne på.

Jag är inte ensam om att ha upptäckt de här problemen. Jag pekar på några av de statliga undersökningar som har gjorts, och går man till den fackliga rörelsen och kanske lite längre ned i organisationen, till de ombudsmän och skyddsombud som har att göra med det här, är tonläget ett helt annat.

Dagens Arbete hade förra året en lite större kartläggning av bemanningsbranschen, och där mötte man personer som inte ville gå ut och prata öppet om det här. Man skrev: Han vill inte säga var han jobbar och i vilken stad han bor. Anledningen var att man av kollegorna har lärt sig att om man säger emot får man inte komma tillbaka till samma ställe eller får inte uppdrag. Ett av Metalls huvudskyddsombud säger i artikelserien: Vi ser problem med att bemanningsanställda inte vill säga till om krämpor.

Det här är en sak som är viktig att tänka på och som också dyker upp när det gäller en del av de andra typerna av osäkra anställningar. Man säger att folk passerar de här stationerna, men det är många som jobbar under långa perioder i bemanningsföretag. Om man då återkommande hamnar i situationer där arbetsmiljön är dålig och där riskbedömningarna inte görs tillräckligt väl drabbas man återkommande av arbetsproblem och slits ut. Det är priset som man betalar för det som innebär flexibilitet för företagen.

Jag tycker att det är märkligt att man från regeringens sida inte vill titta noggrannare på den här problembilden.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag håller inte med om den svartmålning som jag faktiskt tycker att Ali Esbati gör här av bemanningsföretagen. Jag menar att bemanningsföretagen fyller en viktig funktion på svensk arbetsmarknad. Jag tycker också att bemanningsbranschen jobbar bra med en egen självsanering, med sin auktorisation och med att man har kollektivavtalstäckning och krav på det för att få auktorisation av den egna nämnden.

Jag tycker att bemanningsföretag behövs och att de spelar en viktig roll. Jag är inte beredd att måla ut hela branschen som bestående av dåliga arbetsgivare eller någonting annat. Jag delar inte den uppfattningen. Det kan naturligtvis finnas dåliga arbetsgivare, och det kan finnas osäkra situationer både i bemanningsbranschen och i andra delar av arbetsmarknaden – det är ett problem i sig – men jag menar inte att det är något som generellt gäller för bemanningsbranschen.

Däremot vill jag säga att det finns ett problem, och det är att jag inte tycker att bemanningsföretag och inhyrning ska användas vid varaktigt arbetskraftsbehov. Det är den uppfattning jag och mitt parti har. Frågan är hur man ser till att inte hamna där.

Det som har hänt är att det finns ett EU-direktiv, bemanningsdirektivet, på det här området som nu gäller och som är införlivat i svensk rätt. Det har gjort det lite svårare, får man ändå säga, och kräver en hel del andra juridiska avvägningar om man skulle gå fram med en typ av lagstiftning när det gäller att begränsa möjligheten till inhyrning eftersom bemanningsdirektivet vilar på två ben. Å ena sidan är det ganska starka rättigheter för den uthyrde eller inhyrde, alltså den som är anställd, å andra sidan är det ganska starka rättigheter för bemanningsföretagen som företeelse.

Det har gjort att det inte är alldeles enkelt att se hur man skulle komma fram med en sådan reglering, men det är ingenting som jag utesluter. Det är också min och partiets uppfattning att bemanningsföretag inte bör användas vid varaktiga arbetskraftsbehov.

Det är två olika områden där vi ser problem med bemanningsföretag. Det ena är om arbetsgivaren vill hyra in för varaktiga behov för att komma undan sitt arbetsgivaransvar och personer kanske upplever sig som utnyttjade. Det andra är framför allt att man inom sjukvården hyr in till exempel läkare för väldigt dyra pengar i stället för att ta itu med arbetsvillkor och löner för de fast anställda i organisationen. I båda de här avseendena, som är helt olika till sin karaktär, kan man säga att det kan leda till problem i den ordinarie verksamheten.

Anf. 15 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Att EU kan ställa till det är tyvärr ingen nyhet för mig som vänsterpartist. Men det går fortfarande att göra saker på det här området om man har viljan och drivkraften. Det är min uppfattning.

Jag håller naturligtvis med om att inte alla arbetsgivare i den här branschen är skurkar eller dåliga. Det är de absolut inte.

När man diskuterar de här frågorna behöver man ta lite höjd för att det finns många bra arbetsgivare. Och det finns ett aktivt arbete, både från arbetsgiversidan och från de fackliga organisationerna. De tar ett stort ansvar och försöker reglera det här.

Det betyder dock inte att man kan negligera de systemproblem som kan uppstå. Det var också därför jag tog upp flera olika aspekter av det här. Det är inte bara jag utan många andra som ser på den här branschen och finns nära den som kan peka på det.

Det är bra att ministern tar upp den andra änden av arbetsmarknaden, hyrläkare och så vidare. Jag är också inne på det lite, nämligen att problem kan uppstå även om den enskilde arbetstagaren inte alls har dåliga villkor utan kanske har hög lön i den situationen. Men det påverkar sättet att organisera arbetsmarknaden.

Jag hoppas att jag och ministern åtminstone är överens om att anställningsförhållanden där man vet vem som är arbetsgivare och vem som är arbetstagare måste vara huvudregel på svensk arbetsmarknad. Det gäller även de skyldigheter och rättigheter som uppstår i den relationen. Annars är det en mängd lagar och regleringar som faller mellan stolarna.

Jag vill än en gång påminna om priset. LO:s rapport har en bra rubrik när det gäller det – *Bemanningsbranschens sociala pris*. Det är ett pris som betalas av många aktörer.

Jag hoppas att regeringen fortsätter att hålla ögonen på frågan.

Anf. 16 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig avsluta med tre viktiga ståndpunkter för mig och regeringen:

1. Bemanningsföretagen behövs. De fyller en viktig roll på en väl fungerande arbetsmarknad.
2. Jag är inte främmande för lagstiftning när det gäller att säkerställa företrädesrätten och när det gäller att man inte ska använda bemanningsföretag för varaktiga arbetskraftsbehov.
3. Jag har stor respekt för de juridiska svårigheterna när det gäller att komma fram med en bra lagstiftning som också är kompatibel med det regelverk som gäller enligt bemanningsdirektivet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 januari

2017/18:336 Ersättning till skolor på lika villkor

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:337 Brottslighet mot djurbönder

av *Runar Filper* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:338 Arlandas expansionsplaner och påverkan på klimatet

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 januari

2017/18:651 Längre handläggningstider för vapenlicenser

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:652 Småskaliga vattenkraftverk

av *Sten Bergheden* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:653 En polishögskola i Västsverige

av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:654 Vårdköer

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:655 Avbytartjänst för animalieproducenter

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:656 Miljöorganisationers talerätt avseende brukande av skog

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:657 Jordbruk som miljöpåverkande verksamhet

av *Runar Filper* (SD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:658 Science centers

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:659 Dikning av skogsmark

av *Runar Filper* (SD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:660 Statliga veterinärers försäljning av djurfoder

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:661 Olyckor med EU-trailrar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

Prot. 2017/18:62

26 januari

§ 12 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 januari

2017/18:588 Ny polisstation i Västerås och framtida häktesverksamhet

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.52.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Avsägelse	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 6 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:301 om situationen för civilsamhällets organisationer i Turkiet	3
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 2 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	4
Anf. 3 DANIEL RIAZAT (V)	5
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	6
Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	7
Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V)	8
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	9
Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:319 om bemanningsföretag	11
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	11
Anf. 11 ALI ESBATI (V)	11
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	12
Anf. 13 ALI ESBATI (V)	13
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	14
Anf. 15 ALI ESBATI (V)	15
Anf. 16 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	16
§ 10 Anmälan om interpellationer	16
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	16
§ 12 Anmälan om skriftligt svar på fråga	17
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.52.	17